

Thăm Viếng Cordoba, Tây Ban Nha

Ngọc Hạnh

Sevilla, Spain vào cuối Thu, khí hậu quá đẹp. Sáng sớm trời hơi lạnh, chưa bằng vùng Hoa thịnh Đôn, Hoa kỳ hay Madrid, thủ đô Tây ban nha, nơi lá vàng rơi lá tả theo gió như đàn bướm lượn, hoặc trơ cành khẳng khiu, trụi cả lá. Mọi người đã mặc áo khoác từ 2 tuần lễ trước...

... Buổi sáng xe buýt đến khách sạn Catalonia, Sevilla đón chúng tôi vào khoảng 8 giờ để viếng Cordoba, một tỉnh của Spain. Đường phố bắt đầu nhộn nhịp, xe qua lại đông đúc. Xe buýt dần dần đưa mọi người ra ngoại ô. Không khí ban mai thật trong lành, thoáng mát dễ chịu. Hai bên đường xe chạy là cánh đồng Olive xanh, rộng bát ngát, đầm ướt sương mai. Hướng dẫn viên trẻ trông như sinh viên. Cô tên Cathy, tươi cười, ăn mặc thời trang nhưng giản dị, vui mắt. Cô bảo Olive là nguồn lợi chính của nhiều gia đình. Sevilla sản xuất 44% dầu Olive trong nước Cô cho biết đại cương về Cordoba. Thành phố nằm trên bờ sông Guadalquivir, có 330.000 dân, là tỉnh lớn thứ 2 Tây ban nha, trù phú, có nhiều di tích lịch sử, và cả trăm di tích lịch sử hay thắng cảnh đáng thăm viếng. Từ thế kỷ thứ 10 Cordoba là thủ đô người Moors, có nền văn minh đặc biệt, các kiến trúc nổi tiếng còn tồn tại đến nay. Những người trí thức trong thủ đô thời ấy gồm nhiều sắc dân: người Do thái, Moors hồi giáo, người Spain công giáo. Họ có tư tưởng phóng khoáng, cởi mở trong văn chương, nghệ thuật... Hãng du lịch sẽ đưa chúng tôi thăm 2 di tích lịch sử là Castle of the Christian Monarchs và nhà thờ Cordoba lớn nhất trong tỉnh.

Xe vào thị trấn, chạy ngang qua bệnh viện, khu dân cư, mấy nhà thờ nhỏ xong ngừng lại một công viên có cây to bóng mát, nhiều hàng dừa cổ thụ, và có các bụi hoa nhỏ nhỏ trồng chung quanh những gốc cây to. Bà Jackie, hướng dẫn viên địa phương chờ sẵn. Bà thay cô Cathy, đưa chúng tôi thăm viếng các nơi. Cô Cathy ở lại xe đi đậu nơi chốn nào khác.

Bà Jackie đứng tuổi, nhanh nhẹn có vẻ chuyên nghiệp. Bà cầm cây dù đưa lên cao khi dẫn đường, hạ dù xuống thấp khi dừng chân thuyết minh. Bà dẫn chúng tôi băng qua công viên đến văn phòng lâu đài cổ ẩn sau các hàng cây và mua vé cho cả đoàn. Bà cho biết Castle of the Christian Monarchs xây từ thế kỷ thứ 10 và năm 1328 Alfonso XI mở rộng thêm, vừa là pháo đài vừa lâu đài. Vua và hoàng hậu cư ngụ lâu đài 8 năm vào thế kỷ 15. Tôi ngạc nhiên vì gần 1000 năm tuổi lâu đài còn kiên cố, các lâu tháp vẫn ngạo nghễ vươn lên cao, chưa bị hư hỏng vì thiên nhiên hay bị thời gian tàn phá.

Bà Jackie đưa chúng ra vườn sau lâu đài. Rộng lắm. Có vườn hoa, vườn cây ăn trái, hồ nước có vòi phun. Nhưng hàng cây cam trồng dọc theo hồ nước cắt tĩa thành hình vòng cung

nhưng cũng đầy quả chín vàng tươi. Một hồ nước khác trồng những cây tùng, cây bách lá xanh, thân thẳng đứng, vườn hoa hồng, vườn hoa cúc và các loại hoa khác đầy hoa rực rỡ. Lại có vườn cây cắt tĩa hình nọ hình nhưng nhỏ hơn vườn hoa ở cung điện Versailles, Pháp. Cuối một hồ nước có 3 tượng người đứng bệ

ciment cao. Tượng vua, bà hoàng Isabella và ông Christopher Columbus, người tìm ra Mỹ Châu. Hướng dẫn viên bảo tượng quay lưng ra hồ là ông Columbus. Ông trình vua chương trình thám hiểm hay từ giả để lên đường không ai biết chắc điều này. Bà dẫn chúng tôi đi qua các vườn hoa sang khu vực kế tiếp cũng thuộc lâu đài.

Sân lâu đài này cũng có hoa kiểng nhưng ít hơn. Có cây chanh cổ thụ, trái to như trái cam nhỏ còn xanh, nhiều trái lắm, tàng cây tỏa ra trong khoảng sân rộng. Tòa nhà này là kiến trúc 2 tầng, có phòng làm việc, có các bức tranh làm bằng cả triệu mảnh đá li ti ghép lại (mosaics), phòng họp, nhà tắm và nơi giam giữ tội phạm ngày xưa. Nhìn chung lâu đài rộng lớn hình vuông, có tường thành bao quanh và 4 lầu tháp cao lêu nghêu... Xem chưa hết thì đã đến giờ tập trung.

Bà dẫn chúng tôi qua bên kia đường, nơi có trạm thông tin nằm ở góc đường. Kế trạm thông tin (Information booth) trên bục đá hoa cương xinh xắn cao khỏi đầu người có tượng 2 bàn tay đặt lên nhau để trong lồng kính. Mấy bài thơ dài ngoằn khắc bên hông bục đá. Bà Jackie cho biết 2 bàn tay trên bục đá

ghi dấu chuyện tình cách đây 1000 năm, nhắc nhở tình yêu bất diệt của nhà thơ Muslim tài hoa và nàng công chúa xinh đẹp vào thế kỷ 11. Chàng là nhà thơ Ibn Zaydún nổi tiếng, nàng là công chúa Wallada vừa có nhan sắc vừa biết làm thơ. Khác với phần lớn các tiểu thư công chúa thời bấy giờ, ra đường có khăn che mặt, công chúa Wallada bất chấp sự phê phán xã hội và ngăn cấm gia đình, không dùng khăn che mặt khi ra đường để mọi người chiêm ngưỡng nhan sắc kiều diễm của mình. Nhiều người say mê nhưng nàng chỉ yêu ông thi sĩ Hồi giáo. Ông này bị người ganh ghét, tìm cách hãm hại vì có tài và được Công Chúa yêu thương? Công chúa qua đời lúc 80 tuổi vào năm 1091, sống một mình, không kết hôn với ai khác. Chàng thi sĩ mất năm 1071 ở Seville. Tôi không biết tại sao ông là người Cordoba lại mất Seville, tại sao 2 hai người không kết hôn? Định hỏi bà Jackie nhưng bà vừa đi nói huyền thiên, lu bu bận bịu chẳng có thì giờ.

Xin quý độc giả kể như nghe chuyện đời xưa, không có thật nhưng vào năm 1971 thi trấn làm tượng đài 2 bàn tay, kỷ niệm ngày giỗ thứ 900 của ông. Tình yêu sôi nổi và bất diệt 2 người thành chuyện cổ tích được người dân Cordoba truyền lại qua nhiều thế hệ. Nghe bà Jackie kể tôi liên tưởng chuyện tình của bà hoàng xinh đẹp Cleopatra và dũng tướng Anthony, Ai Cập hay công chúa Huyền Trân và Trần khắc Chung, Việt Nam. Nhìn 2 bàn tay trong lồng kính, tôi nghĩ đến sức mạnh tình yêu. Tuy không dây nhợ nhưng ràng buộc nhau, lồi cuốn nhau mạnh như cuồng phong bão tố. Họ từ nước này bay sang nước nọ để gặp nhau, bỏ cả sự nghiệp để sống với người yêu như hoàng tử Charles nước Anh, ly dị người vợ trẻ xinh đẹp cưới người phụ nữ ly dị chồng, nhan sắc kém vợ mình.

Xin lỗi quý vị tôi lạc đề. Tôi cầu mong những người yêu nhau được sống trọn đời với nhau. Riêng chúng tôi còn theo bà Jackie thăm viếng vài di tích lịch sử, nhà thờ lớn nhất Cordoba trước khi trở về Sevilla chiều nay.

Từ lâu đài (Castle of the Christian Monarchs) trung tâm thành phố Cordoba, chúng tôi theo bà Jackie, hướng dẫn viên, đi bộ qua con đường nhỏ lát đá, hai bên là phố xưa hai, ba tầng lầu, vỉa hè cũng lát đá đến cái chợ nhỏ. Bà gọi là (market) chợ nhưng không thấy bãi đậu xe, chỉ thấy khoảng sân rộng như quảng trường lát đá sạch sẽ, chung quanh có tiệm bán giải khát, quần, áo, tranh ảnh, các đồ vật bằng da, bằng bạc... Người đông đúc nhưng phần lớn du khách với các hướng

dẫn viên viếng cảnh. Nơi này trước thuộc về tư nhân, đến thế kỷ 16 trở thành chợ. Có viện bảo tàng nhỏ trong khu vực này nhưng chúng tôi không ai vào. Vào tháng 5 hàng năm, người ta đem triển lãm các loại hoa nơi

đây, có giải thưởng cho ai trồng hoa đẹp. Trên tường khu vực chi chít những chậu hoa màu sắc vui tươi... Bà cho 15 phút giải lao. Ai muốn giải khát thì tự nhiên, và gặp bà ở điểm hẹn gần đó 15 phút sau.

Bà đưa chúng tôi đến khu Plaza Del Cardenal Salazar, Jewish Quarter, khu Plaza de Tiberias, thấy trường dạy nhạc, tu viện, nhà thương... Ở Plaza de Tiberias có tượng Bác sĩ Do Thái bằng đồng ngồi trên bục đá cao khoảng ngang đầu người. Ông cũng là nhà Triết học viết nhiều sách. Bà Jackie cho biết theo truyền thuyết ai sờ vào chiếc giày ông sẽ được may mắn, thảo nào phía bên ngoài giày ông sáng bóng. Mọi người đến sờ tay vào chiếc giày, tôi cũng thế, nhưng tôi không đánh bạc nên chưa thấy vận may. Đi với bà Jackie như cưỡi ngựa xem hoa, bà thuộc lòng các địa điểm, nói nhanh như máy.

NHÀ THỜ LỚN CORDODA (Great Catholic Cathedral of Cordoba)

Bà Jackie đưa chúng tôi đến nhà thờ lớn nhất tỉnh Cordoba. Từ Jewish Center bà dẫn chúng tôi đi bộ qua phố này phố nọ một lúc lọt vào khuôn viên nhà thờ lớn, rộng lắm. Từ ngoài đường nhìn vào nhà thờ giống như vào văn phòng công sở, nhiều sách báo, bích chương, bản thông cáo trên tường, trên khung vải trước sân. Phía trên cao bức tường gắn những mẫu cột chạm khắc tinh vi, mẫu hoa văn trang trí trần nhà cách đây hơn 500 năm... để du khách biết ngày xưa các vật trang trí ở tường, cột, trần nhà ra sao.

Trước sân nhà thờ có bồn nước lớn cần gạch hoa và nhiều vòi nước xây từ còn là đền thờ Hồi giáo cách đây cả 1000 năm. Theo truyền thống các tín đồ Hồi giáo rửa tay trước khi vào đền thờ nghe kinh, cầu nguyện. Có cây ô-liu bên cạnh hồ nước cùng thời với đền thờ Hồi giáo nhưng không biết đúng chằng. Thân cây sần sùi, to nhưng không to mấy người ôm chưa giáp vòng như cổ thụ trên rừng. Ngoài sân còn vườn cam rộng gần cả ngàn cây, lá xanh tốt, trái chín vàng. Bà Jackie cho biết trước kia là sân gạch để tìn đồ quý cầu nguyện vào những ngày lễ đông đúc, trong đền không đủ chỗ chứa. Khi vua Tây ban Nha đổi lại thành nhà chung, phá bỏ nơi trồng cây palm và sân gạch, trồng

thành vườn cam. Nếu đúng, vườn cam cũng trên 500 tuổi. Lúc nhỏ bà tôi cũng có vườn cam ở thôn quê. Tôi nhớ khi cây cam già thì trái nhỏ hoặc ít trái. Bà tôi đốn bỏ, thay cây khác. Cây cam nhà thờ gốc to, lá xanh tươi, trái trĩu cành, khỏe mạnh nhưng tôi không biết bao nhiêu tuổi.

Chúng tôi vào bên trong nhà thờ. Thật ngạc nhiên, mọi người trầm trồ, nhà thờ lớn và màu sắc rực rỡ, đẹp quá. Vô số những bức tường hình vòng cung màu đỏ, trắng xen kẽ nhau, nằm trên những hàng cột thẳng tắp trông thật lạ và vui mắt. Rộng mênh mông. Có tất cả 856 cột bằng đá hoa cương màu trắng và màu hồng. Tượng các vị thánh, tượng Chúa và Đức mẹ phần lớn mạ vàng, bạc sáng chói. Nếu hình vẽ thì khung ảnh cũng thép vàng hay bạc lộng lẫy. Trong lòng kính to có vật rất đẹp cao khoảng 2 mét, để nơi tôn kính, toàn

màu vàng lóng lánh, bà Jackie gọi là “ The Cathedral Treasury”, không biết bằng vàng thật hay thép vàng. Bà cho biết vào ngày lễ lớn các vị chức sắc ở nhà thờ khác đến rước đi và đưa về. Nhà thờ này là nhà thờ chính, lớn nhất ở Cordoba

Nhiều nhân viên an ninh mặc sắc phục đi lại trong nhà thờ. Được biết vào năm 2010 việc đáng tiếc xảy ra. Sáu thanh niên Hồi Giáo đến từ Úc Châu không tuân theo luật lệ nhà chung, bị mời ra và họ chống cự lại, làm 2 nhân viên bị thương phải vào bệnh viện.

Trần nhà thờ cao với nhiều hoa văn, chạm khắc tinh vi hay bức tranh nói về các sự tích trong kinh thánh. Quá nhiều nơi để con chiên cầu nguyện và các vị chức sắc làm thánh lễ ban phước lành. Người thăm nhà thờ đông đúc. Phòng nọ phòng kia, nhiều không nhớ hết, bi lặc dễ dàng. Bà Jackie đứng nơi nào cũng đưa dù lên cao cho những đoàn viên ở xa xa trông thấy Bà. Bà cho biết nhà thờ tọa lạc trên 5 mẫu đất.

Chúng tôi theo bà đến một phòng rộng chừng 4 mét vuông chung quanh có rào chắn thấp. Giữa khung rào có khoảng trống độ 1 mét vuông. Từ sàn nhà nhìn xuống bên dưới sâu độ 5 tầng thấy lớp sàn nhà đá hoa khác có hình hoa văn kiểu cách đền thờ Hồi giáo cách đây hơn 1000 năm. Theo bà Jackie vào thế kỷ thứ 8, lúc Hồi giáo phồn thịnh, và cai trị Cordoba. Họ phá một phần nhà thờ Thiên chúa giáo và xây rộng thêm thành đền thờ Hồi giáo lớn nhất trong tỉnh, và có thể nói, lớn nhất Âu Châu. Thời kỳ ấy người Do thái, A rập Hồi giáo, người Tây ban nha công giáo sống hòa bình với nhau. Văn học, nghệ thuật, kiến trúc phát triển tốt đẹp. Năm 1236 vua Ferdinand III, người Công giáo dành lại quyền cai trị Tây ban nha, cho sửa đền thờ thành nhà chung, lát gạch làm sàn nhà mới. Sàn nhà đền thờ cũ nằm yên dưới lớp đất đá mới. Nhà nguyện, mái vòm trang trí theo kiểu cách công Giáo. Cửa sổ thay mới bằng kính màu với các hình ảnh theo sự tích trong thánh kinh. Những cột (minaret) đền thờ được sửa thành lầu chuông nhà chung...

Chúng tôi vào một nơi ra nơi khác. Các cửa ra vào đều có nhân viên mặc sắc phục gìn giữ an ninh. Ra khỏi cửa bên hông nhà thờ nhìn bên kia đường là nhà hàng ăn uống, nhà băng, tiệm buôn san sát nhau. Tôi đứng vỉa hè nhìn bao quát thấy nhà thờ uy nghi rộng lớn quá. Các bức tường kiên cố như một thành trì, thảo nào tồn tại cả 1000 năm. Tôi có mấy câu thơ:

*Nhà thờ năm mẫu chu vi rộng
Cao vút lầu chuông mỗi cổ trông
Mạ bạc thép vàng bao nhiêu tượng,
Cột đá hoa cương trắng lẫn hồng....*

Rất nhiều du khách rời nhà thờ Cordoba và cùng lúc với đoàn chúng tôi. Bà Jackie họp cả đoàn lại, cho biết suốt con đường có rất nhiều tiệm ăn, bên trái có mấy tiệm bán tiệm đồ biển, đi thẳng là tiệm bán thức ăn nhanh, bánh ngọt, muốn ngồi ngoài vỉa hè nhìn ngắm người qua lại hay vào bên trong nhà tùy ý, bên phải có nhà hàng ăn uống, tiệm bán quà lưu niệm... Sau khi ăn muốn đi loanh quanh xem khu phố cũng được nhưng 4 giờ 30 phải đến điểm hẹn gặp xe và cô Cathy về Seville. Bà chia tay chúng ở đây và hỏi mọi người có tìm điểm hẹn được không, qua bên kia cầu Roman Bridge, quẹo tay phải... Dĩ nhiên là được vì bà phát cho mỗi đoàn viên tấm bản đồ từ lúc đầu.

Mỗi nhóm đi tản mát xem phố phường và chọn tiệm ăn theo ý mình. Sau khi dùng bữa ở tiệm ăn bên kia hông nhà thờ cho nhanh, chúng tôi đi vòng vòng khu phố xem tiệm bán quà lưu niệm, rượu nho, xem mấy

tượng đài, hồ nước xong băng qua cầu Roman Bridge đến điểm hẹn. Chúng tôi cũng đến sân sau nhà thờ tráng nhựa rộng lắm. Chừng 10 chiếc xe ngựa đang sắp hàng đợi khách viếng thi xã. Con ngựa nào cũng to cao và mập mạp.

...Có những dãy phố bên ngoài nhà phố Cordoba xem như xưa cũ, lâu đời nhưng bên trong sáng sủa, rộng đẹp. Có lẽ họ muốn lưu lại hình dáng ngày xưa. Các lâu đài, đền thờ 1000 năm tuổi vẫn chắc chắn, hiên ngang ngạo nghễ thi gan với năm tháng, nắng mưa. Chúng tôi về đến Seville thành phố đã lên đèn. Các công viên, hồ nước có vòi phun sáng rực rỡ, khách bộ hành nhàn hạ đi lại trên vỉa hè trông thoải mái, an bình. Tôi lần lần nghĩ đến uy quyền các tiểu vương, vua chúa thời kỳ phồn thịnh. Họ xây cất các lâu đài xinh đẹp như Alhambra ở Granada hay the Great Mosque of Cordoba ngàn năm sau còn lưu lại.

Tôi lại nhớ đến cố đô Huế thành Thăng Long, Hà nội ở quê hương Việt nam và mong các kiến trúc ấy cũng được gìn giữ tốt đẹp để thế hệ sau biết được công trình xây cất người xưa...

Ngày 30/12/12
Ngọc Hạnh